

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ МІСЬКВИКОНКОМ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МІСТО. КУЛЬТУРА. ЦИВІЛІЗАЦІЯ

*Матеріали VI Міжнародної науково-теоретичної
Інтернет-конференції*

(Квітень 2016 р.)

Харків – 2016

УДК 364.122.5.000.141(063)
ББК 87я431+71.084.2я431
М65

Редакційна колегія:

В. Ф. Харченко – д-р. техн. наук, проф., проректор з наукової роботи ХНУМГ ім. О. М. Бекетова;

В. В. Корженко – д-р. філос. наук, проф., зав. кафедри філософії і політології ХНУМГ ім. О. М. Бекетова;

Л. О. Радіонова – канд. філос. наук, доц. кафедри філософії і політології ХНУМГ ім. О. М. Бекетова;

О. Б. Зінчина – ст. викладач кафедри філософії і політології ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного
університету міського господарства імені О. М. Бекетова
Протокол № 10 от 06 травня 2016 р.*

Місто. Культура. Цивілізація: матеріали VI міжнар. наук.-теорет. М65 Інтернет-конф., Харків, квітень 2016 р. / [редкол. : В. Ф. Харченко (відпов. ред.) та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2016. – 310 с.

ISBN 978-966-695-396-7

Збірник містить матеріали VI Міжнародної науково-теоретичної Інтернет-конференції «Місто. Культура. Цивілізація», що відбулася у квітні 2016 р. в Харківському національному університету міського господарства імені О. М. Бекетова на базі кафедри філософії і політології.

УДК 364.122.5.000.141(063)
ББК 87я431+71.0842я431

© Колектив авторів, 2016

© Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, 2016

ISBN 978-966-695-396-7

разделены на такие, которые имеют признаки административных нарушений; имеющие признаки преступления (по предварительной квалификации); и такие, что находятся в состоянии рассмотрения; зарегистрированных сообщений о нарушениях, которые поступают в органы внутренних дел от граждан, и отображаются на карте в соответствии с места регистрации такого уведомления; справочной информации о статьях административного и уголовного кодексов, касающиеся нарушений избирательного процесса.

Можно выделить, что система позволяла отслеживать динамику регистрации сообщений, в определенных временных промежутках, а также статистически и визуально сравнивать ситуацию с правонарушениями, которые регистрируются в разных регионах Украины.

В частности, этот инструмент позволил уменьшить сознательное манипулирование данными, или ошибочное их представления, что часто происходит в случае отсутствия прозрачного доступа к официальной статистике. Создаются возможности для борьбы с подтасовками выборов как накануне голосования, так и для оценки уровня достоверности официальных итогов уже прошедшего волеизъявления.

Можно сделать вывод, что продемонстрированная ГИС «ВЫБОРЫ 2014» упростила сбор, обработку, передачу и отображение статистической и атрибутивной информации по всему государству. Разработка ГИС как для политических целей, так и для любых других, сам по себе трудоемкий и сложный процесс, из-за возникает проблема, связанная со значительными временными, интеллектуальными и финансовыми затратами. В работе продемонстрирован пример удачного усовершенствования политической практики с помощью внедрения современных инструментов, что позволило обеспечить контроль и эффективность работы избирательной системы. а также открыть больше возможностей для политологии, как востребованной науки современности.

ЛИТЕРАТУРА

1. ДеМерс М.Н. Географические информационные системы. Основы / М. Н. ДеМерс; пер. с англ. – М.: Дата+, 1999. – 491 с.

Король В. М., фахівець I категорії
Сумський державний університет, Україна

ЇДАЛЬНІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТРУДОВИХ РЕЗЕРВІВ У ВІДБУДОВЧИЙ ПЕРІОД (1943-1950 рр.)⁸

З самого початку існування системи державних трудових резервів (ДТР) як централізованої структури підготовки молодих робітничих кадрів її

---

⁸ Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

учням гарантувалося повне державне утримання і, насамперед, безкоштовне харчування.

Їдальні у школах та училищах ДТР належали не цим закладам, а ОРС'ам базових підприємств, обласним торгвідділам або типовим для того часу трестам громадського харчування. Але єдиним розпорядником продовольчих фондів кожної навчальної установи залишався її директор. Він же затверджував меню для своїх підопічних і безпосередньо відповідав за належну кількість і якість їхнього раціону.

Учнів обслуговували їдальні двох типів: «закриті» і «відкриті». Їхньою відмінністю було те, що «закриті» годували виключно учнівський контингент, «відкриті» ж – одночасно і «трудрезервників», і працівників базових підприємств. У «відкритих» їдальнях пайки учнів йшли у «спільний котел» з робітниками, норми постачання яких у ті часи, зазвичай, були відчутно нижчими [1, арк. 73]. Підліткам тут доводилося мимоволі ділитися належними їм продуктами. Про покращене харчування для них у такій ситуації не було і мови. На необхідності боротьби з описаною практикою наголошували керівники установ системи ДТР усіх рівнів.

У 1944 р. 70 % їдалень були спільними [2, арк. 34]. Поступово учнівські контингенти більшості шкіл ФЗН та училищ переводилися на відокремлене харчування. Але навіть наприкінці 1940-х рр. проблема так і залишалася невирішеною. Так, на 1948 р. у Сталінській (Донецькій) області з найбільш потужною мережею закладів трудрезервів УРСР обслуговуванням учнів займалися 173 «закритих» і 106 «відкритих» їдалень [3, арк. 39], а наступного 1949 р. – відповідно 100 і 59 [4, арк. 50].

Харчування «трудрезервників» було триразовим. Найбільшу частину їжі вони отримували в обід. Основу меню складали каші, різними способами приготовлені картопля і овочі (капуста, буряк, морква) та, ясна річ, рідкий приварок – супи, український борщ чи російські щі. Кожен учень отримував по 700 г хліба на добу. За нормального постачання до вищезазначеного додавалися молочнокислі продукти, м'ясні чи рибні страви. З м'яса готувалися котлети або гуляш. Риба подавалася як після термічної обробки, так і солена. Наостанок був чай або компот.

У післявоєнні роки такий набір страв був характерним для більшості шкіл та училищ, де харчування вважалося задовільним. У неблагополучних же закладах нарікання викликали і структура самого меню, і якість продуктів та їх приготування, і розмір порцій. Наприклад, у 1946 р. в Єнакіївській школі ФЗН № 97 учням давали лише саму капусту [5, арк. 11].

І без того слабкий добробут «трудрезервників» хробаком підточувало розкрадання продовольства. Крадіжки могли відбуватися як на стадії постачання продуктів, так і вже безпосередньо у їдальнях. Влада визнавала існування цієї проблеми. У багатьох областях України по кілька осіб, причетних до розкрадань, показово віддавали під суд [1, арк. 72]. Але зрозуміло, що докорінно ситуацію це змінити не могло.

Та навіть там, де вихованців годували доволі калорійно, меню часто

було надзвичайно одноманітним. Траплялися випадки, коли для учнів весь час готували лише дві одні й ті самі страви [6, арк. 36]. Головною причиною цього здебільшого була відсутність асортименту продуктів.

Також траплялося, що навіть загалом невибагливі «трудорезервники» починали скаржитися на несмачну їжу. Це було спричинене якістю отриманих харчів, використанням деяких заміників, недосконалим обладнанням кухонь, відсутністю умов для зберігання продуктів, непрофесіоналізмом і лінню кухарів.

Не менш неприємною була інша проблема – антисанітарія. Брудні столи без клеюнок чи скатертин, погано вимитий посуд через відсутність гарячої води – це те, що регулярно бачила більшість учнів. Непоодинокими були огидні знахідки у стравах: хробаки, таргани, воші тощо [7, арк. 93, 145-146].

Харчування у їдальнях, як правило, організовувалося у кілька потоків, оскільки кількість посадочних місць була обмежена внаслідок тісноти приміщень і нестачі меблів, посуду та елементарних столових приборів. Траплялися просто кричущі випадки, коли харчуватися доводилося в 10 і більше потоків, а учні годинами чекали своєї черги, щоб поїсти.

Таким чином, поширеність проблем з організацією приготування страв і приймання їжі у навчальних закладах ДТР стала одним з чинників, що робив систему трудових резервів непопулярною серед молоді та призводив до самовільного залишення навчання учнями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України), ф. 4609, оп. 1, спр. 45, 135 арк.
2. ЦДАВО України, ф. 4609, оп. 1, спр. 9, 65 арк.
3. Державний архів Донецької області, ф. Р-5433, оп. 1д, спр. 4, 82 арк.
4. Державний архів Донецької області, ф. Р-5433, оп. 1д, спр. 6, 77 арк.
5. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України), ф. 1, оп. 23, спр. 2866, 92 арк.
6. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 3940, 46 арк.
7. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 5746, 227 арк.

Кочура Л. А., студентка
строительного факультета,
Науч. рук. – **Кудрявцев А. Ю.**, канд. полит. наук, доц.
*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А. Н. Бекетова, Украина*

ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Интенсивное развитие современной цивилизации подарило человечеству много возможностей, но в то же время наблюдается кризис в